

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Research model of the causes of fatal accidents in Kosovo

**Bsc. Adonis Ahmeti; BSc. Sokol Loshaj; Dr.sc. Muhamed
Krasniqi; Mr.sc. Visar Baxhuku, PhD-C**

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Aksidentet rrugore me pasoja fatale janë ngjarje më të rënda në qarkullimin rrugor. Forma dhe mënyra e ndodhjes së ngjarjeve të tilla ndryshon nga vendi në vend, por shkaktarët mbesin të njëjtë duke ndryshuar renditje për nga rëndësia. Identifikimi dhe hulumtimi i shkaqeve dhe veprimeve që shkaktojnë këto aksidente është baza e fillimit të veprimeve në parandalimin e ngjarjeve të tilla. Deri më sot kemi vetëm pjesën statistikore të evidentimit të aksidenteve, duke vendosur edhe një shkak pa analizuar veprimet që kanë quar në paraqitjen e këtij shkak. Rënditja e shkaqeve që sjellin këtë lloj të aksidenteve zakonisht bëhet sipas frekuencës së paraqitjes, pa hulumtuar veprimet e drejtuesve të automjetit që kanë quar në këto shkaqe.

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Hulumtimi për krijimin e një modeli të hulumtimit të shkaqeve të aksidenteve me pasoja fatale, do të bazohet fillimisht në të dhënat statistikore për vitin kalendarik 2018 (ref. Zyra për Statistika dhe Analiza, Divizioni i Komunikacionit Rrugor, Policia e Kosovës). Sipas të dhënave, që nënkupton se është rezultat i ngjarjeve do të tentohet vlerësohet ndikim apo vlera e secilit prej shkaqeve në formë numerike.

Në renditje, hulumtimi do të shtrihet:

- aksidentet e ndodhura,
- lokacioni i aksidentit
- kategoria e rrugës,
- tipi i aksidentit,
- koha e ndodhjes së aksidentit dhe
- shkaku i aksidentit.

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Të dhënat statistikore dhe ndikimi

	Aksidente Fatale	Persona të vdekur
Janar - Dhjetor 2017	122	137
Janar - Dhjetor 2018	100	129

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Sipas kategorizimit të rrugës	Total	
Viti	2018	%
Autostradë	3	3
Magjistrale	34	34
Rajonale	17	17
Qytet/Urban	20	20
Fshat/rural	20	20
Lokale	5	5
Hekurudhë	1	1
Total	100	100

$$N_{AKRR} = 3A + 34M + 17R + 20U + 20R + 5L + 1H$$

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Tipi i aksidentit	Total		
	Vitet	2018	%
Automjet - Këmbësorë		27	27
Kamion – Këmbësorë		0	0
Automjet – Biçikletë		2	2
Automjet- Motoçikletë		8	8
Autobus-Automjet		2	2
Autobus – Këmbësorë		1	1
Automjet – Automjet		24	24
Automjet – Kamion		3	3
Vet – aksident		26	26
Tren-Auto/Kamion		1	1
Automjet – Traktor		3	3
Autobus – Automjet		2	2
Tren-Këmbësor		0	0
Zingjiror (me shumë mjete)		1	1
Traktor-Këmbësor		0	0
Total		100	

$$N_{KP} = 27AK + 0KK + 2AB + 8AM + 2AUA + 24AA + 3AK + 26A + 1TA + 3AT + 0TK + 1TJ$$

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Ditët	Total	
Vitet	2018	%
E hënë	15	15
E martë	17	17
E mërkurë	9	9
E enjte	12	12
E premte	13	13
E shtunë	16	16
E diel	18	18
Total	100	100

$$N_{DJ} = 15H + 17M + 9Mr + 12E + 13P + 16Sh + \mathbf{18D}$$

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Koha (ora)	Total	
Vitet	2018	%
O₁; 22:00-02:00	17	17
O₂; 02:00-06:00	8	8
O₃; 06:00-10:00	6	6
O₄; 10:00-14:00	15	15
O₅; 14:00-18:00	26	26
O₆; 18:00-22:00	28	28
Total	100	100

$$N_O = 17O_1 + 8O_2 + 6O_3 + 15O_4 + 26O_5 + 28O_6$$

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Faktori njeri (Ngasësi)		Total	
		2018	%
X1	Mos respektimi – tejkalim i shpejtësisë	7	7
X2	Mospërshtatje e shpejtësisë ndaj kushteve të rrugës	45	45
X3	Ngasje nën ndikim të alkoolit	1	1
X4	Tejkalim i pasigurt	11	11
X5	Ngasje në drejtim të kundërt	1	1
X6	Lëvizje mbrapa	0	0
X7	Kyçje e pasigurt	4	4
X8	Humbje kontrolli / Dalje nga rruga	0	0
X9	Kthimi i pasigurt	6	6
X10	Pakujdesia	16	16
X11	Mosrespektimi i sinjalizimit-Shenjës së trafikut	2	2
X12	Ndërrim i shiritit	2	2
X13	Marrja e përparësisë së kalimit	4	4
X14	Mos mbajtja e distancës	0	0
Xn	Të panjohura	1	1
Total		100	100

$$N_{Sh}=7X1+45X2+1X3+11X4+1X5+0X6+4X7+0X8+6X9+16X10+2X11+2X12+4X13+0X14+1Xn$$

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Parashtrimi i modelit

-Kategoria e rrugës,

$$N_{AKRR}=3A+34M+17R+20U+20R+5L+1H$$

-Pjesëmarrësve në aksident

$$N_{KP}=27AK+0KK+2AB+8AM+2AUA+24AA+3AK+26A+1TA+3AT+0TK+1TJ,$$

-Ditëve të javës

$$N_{DJ}=15H+17M+9Mr+12E+13P+16Sh+18D,$$

-Orës së aksidentit

$$N_O=17O_1+8O_2+6O_3+15O_4+26O_5+28O_6$$

-Shkakut të aksidentit

$$N_{Sh}=7X1+45X2+1X3+11X4+1X5+0X6+4X7+0X8+6X9+16X10+2X11+2X12+4X13+0X14+1Xn$$

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

Në formë përmbledhës mund të paraqesim ndikimi maksimal sipas 2 skenarëve:

1. Rrugë **magjistrale**,

-aksidenti **automjet-automjet**,

-lëvizja realizohet ditë të **diele**,

-koha e lëvizjes është **14:00-22:00**.

2. Rrugë **urbane**,

-aksidenti **automjet-këmbësor**,

-lëvizja realizohet ditëve e **diel, shtune** ose **marte**,

-koha lëvizjes është: **14:00-22:00**.

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

-rrugë magjistrale
-aksidenti automjet-automjet,
-lëvizja realizohet ditë të diele,
-koha e lëvizjes është 14:00-22:00.

-Mospërshtatja e shpejtësisë kushteve në rrugë,
-Pakujdesia,
-Tejkalimi i pasigurt

Hulumtimi dhe përcaktimi i veprimeve të drejtuesve që qojnë në këto shkaqe.

Monitorimi i masave të ndërmarra

Masat në parandalimin e veprimeve që qojnë në shkaqet e mësipërme.

Mobility Challenges in Transport and Public Safety

FALEMINDERIT PËR VËMENDJEN!